

גנת הברכות לפרשת תולדות

1. נחמה ליבוביץ ע"ה בעיונים לספר בראשית (עמ' 185)

מהי דעת התורה על המעשה הזה? מהי הערכה? - יודעים אנו- וכבר עמדו על כך חוקרים וסופרים- שאין הסיפור המקראי נוהג להוציא משפטו ישירות על מעשי האישים הפועלים. רק לעתים רחוקות יחרוץ הכתוב משפט, כגון (שמי"ב י"א, כז): 'וירע הדבר אשר עשה דוד בעיני ה'. אך על פי רוב ירמוז לנו הכתוב את דעתו על ידי מהלך המאורעות עצמם.

2. בראשית כ"ד, סד-סה

ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל. ותאמר אל העבד: מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו? ויאמר העבד: הוא אדני. ותקח הצעיף ותתכס.

3. הנצי"ב

ותפל מעל הגמל- מרוב פחד ואימה. אמנם לא ידעה ממי היא מתפחדת... ובתוך הפחד שאלה את העבד: 'מי האיש הלזה אשר אני מתפעלת (ת) ומתפחדת (ת) ממנו?... כששמעה שהוא אישה 'ותקח הצעיף ותתכס'- מרוב פחד ובושה, כמו שמבינה שאינה ראויה להיות לו לאישה. ומאז והלאה נקבע בלבה פחד, ולא הייתה עם יצחק כמו שרה עם אברהם ורחל עם יעקב, אשר בהיות להם איזה קפידא עליהם לא בושו לדבר רתת לפניהם, מה שאין כן רבקה. וכל זה הקדמה לסיפור שיבוא בפרשת תולדות, שהיו יצחק ורבקה מחולקים בדעות (כ"ה, כח), ומכל מקום לא מצאה רבקה לב להעמיד את יצחק על דעתה בדברים נכוחים, כי היא יודעת האמת כי עשו רק ציד בפיו. וכן בשעת הברכות... ואילו הייתה רבקה עם אישה כמו שרה ורחל עם אנשיהן, לא היה מגיע (- עניין הברכה) בזה האופן.

4. רמב"ן בניאורו לפסוק ז, ד"ה בעבור תברכך נפשי:

... ונראה שלא הגידה לו רבקה מעולם הנבואה אשר אמר ה' לה 'ורב יעבוד צעירי', כי איך היה יצחק עובר את פי ה', והיא לא תצלה. והנה מתחילה לא הגידה לו- דרך מוסר וצניעות. כי 'ותלך לדרוש את ה' - שהלכה בלא רשות יצחק... ועתה לא רצתה לאמר לו 'כך הוגד לי מאת ה' טרם לדתי, כי אמרה: באהבתו אותו (- את עשו) לא יברך יעקב, ויניח הכל בידי שמים. והיא ידעה כי בסיבת זה (-שלא תגלה הנבואה) יתברך יעקב מפיו בלב שלם ונפש חפצה.

5. בראשית כ"ז

יא ויאמר יעקב אל-רבקה אמו הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק. יב אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה.

6. בראשית כ"ז

(יח) ויבא אל אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני: (יט) ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מצדי בעבור תברכני נפשך: (כ) ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצא בני ויאמר פי הקרח יהנה אלהיך לפני: (כא) ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא: (כב) ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשחו ויאמר הקל קול יעקב והימים ידי עשו: (כג) ולא הכירו כי היו ידיו יפדי עשו אחיו שערות ויברכהו: (כד) ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני: (כה) ויאמר הגשה לי ואכלה מצדי בני למען תברכך נפשי ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת: (כו) ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא וישקה לי בני: (כז) ויגש וישק לו ויברח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהנה:

7. בראשית כ"ח

ה וישלח יצחק את-יעקב וילך פדנה ארם אל-לבן בן-בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו. ו ינרא עשו פי-בכך יצחק את-יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת לו משם אשה בברכו אתו ויצו עליו לאמר לא-תקח אשה מבנות כנען. ו יישמע יעקב אל-אביו ואל-אמו וילך פדנה ארם. ח וינרא עשו פי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו. ט וילך עשו אל-ישמעאל ויקח את-מחלת בת-ישמעאל בן-אברהם אחות נביות על-נשיו לו לאשה.

8. בראשית כ"ח

לד ויהי עשו בן-ארבעים שנה ויקח אשה את-יהודית בת-בארי החתי ואת-בשמת בת-אילן החתי. לה ותהיין מרת ריח ליצחק ולרבקה.

9. רשב"ם

'לפי שעתיך לומר (כ"ז, מו) 'אם לוקח יעקב אשה מבנות חת כאלה (להלן כ"ז מו) לכן הוצרך לפרש תחילה.

10. בראשית פרק כ"ז

א ויהי פי-זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את-עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני.

11. שמי"א ג', ב'

'ועלי שכב במקומו ועינו החלו כהות, לא יוכל לראות'

12. שמי"א ג', יג'

'והגדתי לו כי שפט אני את ביתו עד עולם, בעון אשר ידע כי מקללים להם בניו ולא כהה בס'.

13. ספורנו

'ותכהנה עיניו - כמו שקרה לעלי שלא מיחה בבניו כאמרו 'ולא כהה בס' (שמי"א ג' י"ג) ונאמר בו 'ועיניו קמה לא יוכל לראות (שמי"א ד' טו), ולא קרה זה לאברהם ויעקב שהיו יותר זקנים ממה שהיה יצחק אז וממה שהיה עלי ...

14. ספורנו

'ותהינה מורת רוח - ... והיה יצחק עם כל זה לא הכיר רוב רשעו של עשו שלא היה מוחה בהן. ובוזה נכשל שהשתדל לברך את עשו ומשם יצאה תקלה ...

15. בראשית כ"ה, ח'

ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו.

16. בראשית רבה

ר' יצחק פתח (ישעיהו ה', כג) 'מצדיקי רשע עקב שחד... וצדקת צדיקים יסירו ממנו... זה יצחק. על ידי שהצדיק את הרשע כהו עיניו: ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת.

17. הרב מנד

נוכל אמנם להקל מעלינו את מעמסת החשיבה הקשה והחילוקים הדקים אם נניח שעשו היה איש העולם התחתון, אדם הרוצח להנאתו או לצורך עסקיו הפרטיים. (אלא שאז נצטרך לעסוק בשאלה - איך צמח עשו מתוך אוהלו של אברהם). אלא שאילו היה עשו מלכתחילה שופך דמים בזוי מסוג זה, כיצד ניתן להסביר את אהבתו של יצחק אליו? כלום עד כדי כך היה מנותק מסביבתו? האם היה עיוור מיום שנולד עשו? כלום יש לך אב עיוור שאינו מכיר את בנו באופן כה קיצוני? ומדוע לא סיפרה לו רבקה על מעלליו של בנו?!

להבנתי לא גדל עשו האדמוני כרוצח. הוא גדל כלוחם. הוא נטל עמו למלחמתו את עוז הרוח ואת מורשת הקרב של אברהם סבו, ומספר הלוחמים שהיו עמו היה גדול אך במעט מזה של אברהם. היו עמו ארבע מאות איש. חז"ל קשרו את גבורתו של עשו בציד לזו של נמרוד גיבור הצייד, ושם נראה בפשיטות שהכוונה לגבורת מלחמה ולציד אנשים, ולכן הפך נמרוד - גבור הצייד - למלך בבל, שהרי על ציד חיות אין זוכים במלכות.

זוהי בדיוק הסיבה לכך שיצחק אהב את עשו. יצחק העיוור, היושב באהלו ומתייחד עם השכינה, אינו יצחק היחיד המוכר לנו. יצחק היה איש שדה, שנאחו באדמתו בעיקשות, זרע בה ומצא בה מאה שערים. הוא עשה זאת בארץ הנגב בשנת בצורת (רש"י כ"ו, יב)! יצחק היה בעל רכוש רב ועדרים רבים, עד שמלך גרר אמר לו 'לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד'. בשל רכושו והאחזותו העיקשת באדמה, קנה לו יצחק שונאים רבים. בניגוד לאברהם, אופיו המתבודד לא איפשר ליצחק להנהיג צבא של לוחמים בעקבותיו. זוהי הסיבה שיצחק נרדף עד צוארו בבארותיו הראשונים, והוא נאלץ לוותר ולסגת ממקום למקום. באברהם וביעקב לא העז איש להתגרות. הכל ידעו את מעלליו של אברהם בדין, במלחמתו עם כדלעומר ואת מעלליו בניו של יעקב בשכם.

יצחק נסוג מגרר, מעשק ומשטנה. משבא לרחובות - לא הציק לו עוד איש. יתן לתלות זאת בריחוקה של רחובות ממקום יישוב וממרכזה של ארץ פלישתים או בכל סיבה אחרת, אך גם ייתכן שבין הגירוישים הראשונים להתנחלות ברחובות - גדל עשו והיה לאיש גבור חיל, שקיבץ סביבו גדוד לוחמים, והפלישתים לא העזו להתגרות בו.

סביר להניח, שאף לאחר שישב יצחק ברחובות שבנגב, הוא היה עלול לסבול מאד מתגרותם של שוסי המדבר - חבר פראים חסרי חוק ומצפון. מסתבר שאף כאן נדרש עשו לעשות נפלאות, ולא להסתפק בציד פסיונים להכנת ארוחותיו של אביו.

26. בראשית כ"ח, ג'ד'

"ווא-ל שדי יברך אתך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים: ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגרך אשר נתן א-לוהים לאברהם."

27. בראשית כ"ד, ג'

"וואשבעך בה' א-לוהי השמים ואלהי הארץ, אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרביו."

28. בראשית י"ז, א-ח

"ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים, וירא ה' אל אברם ויאמר אליו - **אני אל-ש-די**, התהלך לפני והיה תמים: ואתנה בריתי ביני ובינך ו**אברה** **אתך במאד מאד**: ... **והפרתי אתך במאד מאד**... ונתתי לך ולזרעך אחרך את ארץ מגרך את כל ארץ כנען לאחוזת עולם..."

29. הרב מנד

יעקב הוא שקיבל את ארץ כנען - הארץ הקדושה, נחלת ה'. את השלטון בארץ הגדולה, זו שבין נהר מצרים לנהר פרת, הארץ שכל זרע אברהם חי בה, ארצם של ישמעאל ויצחק, של יעקב ועשו, של בני קטורה ובני לוט, ארץ מדין, מואב, עמון, אדום - וארץ כנען בתוכה - רצה יצחק לתת לעשו (כ"ז, כח-כט): "ויתן לך הא-לוהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש: יעבדוך עמים וישתחוו לך לאמים, הוה גביר לאחיד וישתחוו לך בני אמך, אוריך אורו ומברכיך ברוך".

החלוקה בין יעקב לעשו הייתה אמורה להיות כחלוקה שבין שבת לוי לשבטי יהודה ויוסף. שבת לוי קיבל את נחלת ה', והי' הוא נחלתו. שבטי יוסף קיבלו את ברכת הארץ ומשמניה, ושבט יהודה קיבל את השלטון ואת השתחוות אחיו אליו. יצחק לא ידע את מה שידעה רבקה, את נבואת "יושני לאומים ממעיך יפרדו". הוא רצה לחלק את בניו כשני שבטים בעם אחד.

30. דברי יצחק לעשיו ופרשנותה של רבקה

דברי יצחק לעשו:

"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת, ויקרא את עשו בנו הגדל, ויאמר אליו - בני, ויאמר אליו - הנני: ויאמר - הנה נא זקנתי, לא ידעתי יום מותי: ועתה שא נא כליך, תליך וקשתך, וצא השדה וצודה לי ציד: ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה, **בעבור תברכך נפשי** בטרם אמות". (כ"ז, א-ד)

דברי רבקה ליעקב:

"ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר - הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיד לאמר: הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה, **ואברככה לפני ה'** לפני מותי". (כ"ז, ו-ז)

31. בראשית כ"ז - כ"ח

(מב) וַיֵּגֵד לְרֵבְקָה אֶת דְּבָרֵי עֵשָׂו בְּנֵה הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה עֹשֶׂו אֹחִיךָ מִתְנַחֵם לְךָ לְהַרְגֶּךָ: (מג) וְעַתָּה בְּנֵי שְׁמַע בְּקֹלִי וְקֹוּם **בְּרַח לְךָ אֶל לָבָן אֹחִי חֲנָנִי**: (מד) וַיִּשְׁבֹּת עִמּוֹ יָמִים אַחָדִים עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב חֲמַת אֹחִיךָ: (מה) עַד שׁוּב אֶף אֹחִיךָ מִמֶּנִּי וְשָׂכַח אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לוֹ וַיִּשְׁלַחְתִּי לְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם לָמָּה אֲשַׁכַּל גִּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד:

(מו) וַתֹּאמֶר רֵבְקָה אֶל יַצְחָק קְצֹתִי בְּחַיֵּי מִפְּנֵי בְּנֹת חַת אִם לָקַח יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנֹת חַת כַּאֲלֵה מִבְּנֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִּי חַיִּים:

(מז) וַיִּקְרָא יַצְחָק אֶל יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיְצַוהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנֹת כְּנָעַן: (מח) קוּם לְךָ פָּדֵנָה אָרַם בִּיתָה בְּתוֹאֵל אַבִּי אֲמֵן וְקַח לְךָ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנֹת לָבָן אֹחִי אֲמֵן: (מט) וְאֵל שְׂדֵי יַבְרֹךְ אֶתְךָ וַיִּבְרַךְ וְהִיִּית לָקְהַל עַמִּים: (נד) וַיִּתֵּן לְךָ אֶת בְּרַכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזֶרְעֶךָ אֶתְךָ לְרִשְׁתֶּךָ אֶת אֶרֶץ מִגְרִיךָ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם:

(נו) וַיִּשְׁלַח יַצְחָק אֶת יַעֲקֹב וַיִּלְךְ פָּדֵנָה אָרַם אֶל לָבָן בְּתוֹאֵל הָאֲרָמִי אֹחִי רֵבְקָה אִם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו:

(נז) וַיִּרְא עֵשָׂו כִּי בָרַךְ יַצְחָק אֶת יַעֲקֹב וַיִּשְׁלַח אוֹתוֹ פָּדֵנָה אָרַם לָקַחַת לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה בְּבָרְכוֹ אוֹתוֹ וַיָּצֵו עָלָיו לֵאמֹר לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנֹת כְּנָעַן: (נח) וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל אַבְיָו וְאֵל אֲמוֹ וַיִּלְךְ פָּדֵנָה אָרַם: (נט) וַיִּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת בְּנֹת כְּנָעַן בְּעֵינָי יַצְחָק אַבְיָו: (ס) וַיִּלְךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מַחְלַת בֵּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַבְרָהָם אֲחֹת נְבִיּוֹת עַל נְשָׂו לוֹ לְאִשָּׁה:

32. בראשית ל"א מא

זֶה לִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בֵּיתְךָ. עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׂתִי בְּנֵתְךָ וְנִשְׂבַּח שְׁנַיִם בְּצֹאנְךָ, וַתַּחַלֵּף אֶת מִשְׁפָּרְתִּי עֲשָׂרַת מַיִם.

33. בראשית כ"ט כ-כז

וַיְהִי בְּבֹקֶר וַהֲנֵה הוּא לָאָה. וַיֹּאמֶר אֶל לָבָן, מַה זֹאת עָשִׂיתָ לִּי, הֲלֹא בְרַחַל עֲבַדְתִּי עִמָּךְ, וְלָמָּה רַמַּמְתִּנִּי. וַיֹּאמֶר לָבָן, לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקְוָמֶנִי לְתֵת הַצְעִירָה לְפָנַי הַבְּקִירָה.

ברית דמים נכרתה בין יצחק - איש השדה, הקרקע והעבודה הקשה, לבין עשו בנו, שממר עם גדודו על שדותיו של יצחק, על בארותיו ועל עדריו הרועים במדבר. הייתה זו הברית שבין המגל לבין החרב, בין האיכר לבין השומר. בשל תכונותיו אלה של עשו, רצה יצחק לימים להעניק לו את המלכות, שהי' "אין מעמידין מלך אלא לעשות משפט ומלחמות", ומשלא עלתה בידו - ברך אותו בברכת "ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד". יעקב הוא אדוני הארץ, ועשו וגדודיו יהיו שכירי החרב שיגנו עליה.

18. הרשב"ם

"הקול קול יעקב - לפי שתאומים היו היה קולך דומה קצת זה לזה, ולכך טעה יצחק בקולו מאחר שמצאו איש שיער על צוארו".

19. רש"י

"גשה נא ואמושך - אמר יצחק בלבו: אין דרך עשו להיות שם שמים שגור על פיו וזה אמר -"כי הקרה ה' אלוך" (פסוק כ') קול יעקב - שמדבר בלשון תחנונים: "קום נא" (פסוק י"ט), אבל עשו בלשון קנטוריא דבר: "יקום אבי" (פסוק ל"א).

20. בראשית כ"ו ל"ג

ויחדד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר: מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא **ואברככה גם ברוך יהיה**.

21. רמב"ן

אין דרך החרד חרדה גדולה עד מאד, וצועק: 'מי הוא אשר רמני לברך אותי, שישלים צעקתו לאמר מיד: 'גם ברוך יהיה, אבל היה ראוי שיקללה...

22. רש"י עפ"י בראשית רבה

"גם ברוך יהיה - שלא תאמר אילולי יעקב לאביו לא נטל את הברכות, לכך הסכים ובירכו מדעתו".

23. רמב"ן

"וזהו טעם החרדה הגדולה אשר חרד, כי ידע שאבד בנו האהוב לו ברכתו לעולם".

"גם ברוך יהיה - בעל כרחי, שאי אפשר לי להעביר את הברכה ממנו, כי מאז שברך אותו ידע ברוח הקודש שחלה ברכתו עליו".

24. הרב סטמ

ניתן לשער כי היותו של יעקב "איש תם יושב אוהלים" - רחוק מן השדה ומן האדמה (שהיו כה קרובים ללבו של יצחק) ויושב ברווקותו, ללא אישה ובנים - הפכו אותו בעיני יצחק למי שאינו זקוק ואינו מתאים לברכות של "טל השמים ושמני הארץ ורוב דגן ותירוש". כלכלה משגשגת ושלטון מדיני וצבאי אינם נחוצים לאח התם, העוסק במרעה הצאן, אך נחוצים גם נחוצים לאחיו הבכור, הארצי כל כך - איש הציד והשדה. וראה עד כמה הייתה הברכה קשורה בתודעתו של יצחק בהיות המתברך איש שדה: בהקדמה לברכה מתפעל יצחק מריח בנו המתברך (כ"ז, כז): "ראה, ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'". אין ריח זה אלא ריח בגדיו של עשו, שבתלבוש יעקב בשעה זו, והם סמוגים בריח השדה - מקום עיסוקו של עשו. יצחק העיוור והמרותק לאוהלו, חש געגועים לימי עבודתו בשדה, ולברכה שבירך ה' את עבודתו בו: (בראשית כ"ו, יב) **ויזרע יצחק בארץ ההוא** וימצא בשנה ההוא מאה שערים **ויברכהו ה'**. והנה עשו הוא ממשך דרכו, וריחו - ריח שדה אשר בירכו ה', ומי כמותו ראוי לברכת השדה: טל השמים, שמני הארץ ורוב דגן ותירוש.

אלא שלפתע מתייצב לפניו יעקב בקולו, ומסגל לעצמו את תכונותיו של עשו: ידיים שעירות, בגדים שריחם ריח שדה ומאכלים שטעמם כציד הבא מן השדה. ומה מבקש יעקב זה? מבחינתו של יצחק הוא מבקש "לחזור בתשובה": לעסוק אף הוא ביישובו של עולם, בעבודת האדמה. אם לא כן, מה עניין יש לו, לרועה צאן תם זה, בכלכלה חקלאית ובשלטון מדיני?

יעקב שמגלה עניין כה רציני באלו, המוכן להיאבק לשם השגתם, בנכונות לסגל לעצמו את תכונותיו של עשו, ועד כדי הסתכנות במרמת אביו ובאיבת אחיו - הוא יעקב הראוי לברכות. השילוב של "איש תם" עם "איש שדה" ראוי לברכה יותר מזה של עשו, שבהיותו איש ציד ואיש שדה בלבד הוא חסר את העידון המוסרי של יעקב אחיו. זו הסיבה שיצחק, על אף חשדו שיעקב הוא העומד לפניו, לא נמנע מלברכו. כשנתברר הדבר שאכן היה זה יעקב, שלא רק התחפש לעשו (במובן הטכני) אלא גם "צד ציד ויבא לי ואכל מכל" (לג) - כלומר פעל ממש כעשו, אישר יצחק את ברכתו לו.

25. הרב יואל בן נון בספרו פרקי אבות

לראשונה מאז לידתם של שני הבנים המתרוצצים, הופיעה לפני יצחק דמות חדשה לגמרי - ידה ידי עשו וקולה קול יעקב - דמות סינתזה מפתיעה ביותר. יעקב ורבקה לא התכוונו אלא למנוע את זיהויו של יעקב ואת הפיכתו למתעתע, אבל יצחק משש את ידי עשו ואת בגדיו, הם מדי הלוחם, והקשיב לקול יעקב. תמה ומופתע הוא חזר ושאל: האתה זה בני עשו כמבט לדעת היתכן שעשו סגל לעצמו את קול יעקב?

אט אט התמלאת יצחק שמחה גדולה על הדמות החדשה שהופיעה לפניו "ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה'" השמחה העצומה על הצירוף החדש, המפתיע, של קול יעקב עם ידי עשו, הביאה להופעת רוח הקודש על יצחק בשעה שברך את בנו ה"חדש". לכן ידע יצחק והבין, שזהו רצון ה' ואין להשיבו אחור.